

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

The main used Good Governance for Schools Administrator

จันทา รูปโลก¹ สมศักดิ์ ชาวลาภ²

Juntra Roplok¹, Somsak Khawlop²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อทราบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายได้ 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเครือข่ายที่ 46(8) เขตหนองจอก จำนวน 118 คน โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเครือข่ายที่ 46(8) เขตหนองจอก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีประสบการณ์การทำงาน 4-15 ปีขึ้นไป
2. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมระดับมาก คือ หลักคุณธรรม
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน
4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารจำแนกตามเพศชายและเพศหญิง พบว่าโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความคุ้มค่าและด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกับด้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณธรรมและความคุ้มค่าแตกต่างกับด้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ ธรรมาภิบาล โรงเรียน ผู้บริหาร

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ABSTRACT

The purpose of this Research study were to 1) A Study of Acceptance of the Satisfaction used Good Governance Schools Administrator as a whole and as aspect 2) A comparison of the satisfaction of Good Governance schools Administrator consideration of Gender and work Experiences.

The Sample of this Research consistent of 118 Teachers in Bangkok Metropolitan Net work 46(8) Nangjok Area by krejcie and Mogan. The instrument used for data collection was 5 rating scale questionnaire with alpha coefficient reliability of .98. The Statistic in the data analyses were parentage mean standard divation t-test and One Way ANOVA.

The Research Result fiending were as follow:

1. The teachers in schools of Bangkok Metropolitan Network 46(8) Nungjok for Gender of the Famele most of all and work experiences between 4–15 year most of all.
2. The teachers of the Satisfaction maint used Good Governance of Schools Administrator as a whole a high Level aspect of Ethics most of all.
3. The teachers have work experiences of the Satisfaction maint used Good Governance as a whole not have difference.
4. Analyses a comparison of the Satisfaction maint used Good Governance for schools Administrator consideration of the Gender between mane and famale mean consideration for most of all and consideration of Value for Money and Patieiption of the statistical significant different at .05 Level accordance of the hypothesis
5. Analyses a comparison of the Satisfaction maint used Good Governance for schools administrator Conederation of work experiences as a whole did not difference consideration of Ethics and Value for money of the statistical significant different at .05 Level accordance of the Hypothesis

Keywords : Good Governance, School, Adminstrator

กุ่มิหลัง

แนวนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีความมุ่งหมายและหลักการ ให้จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างมีความสุข เป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

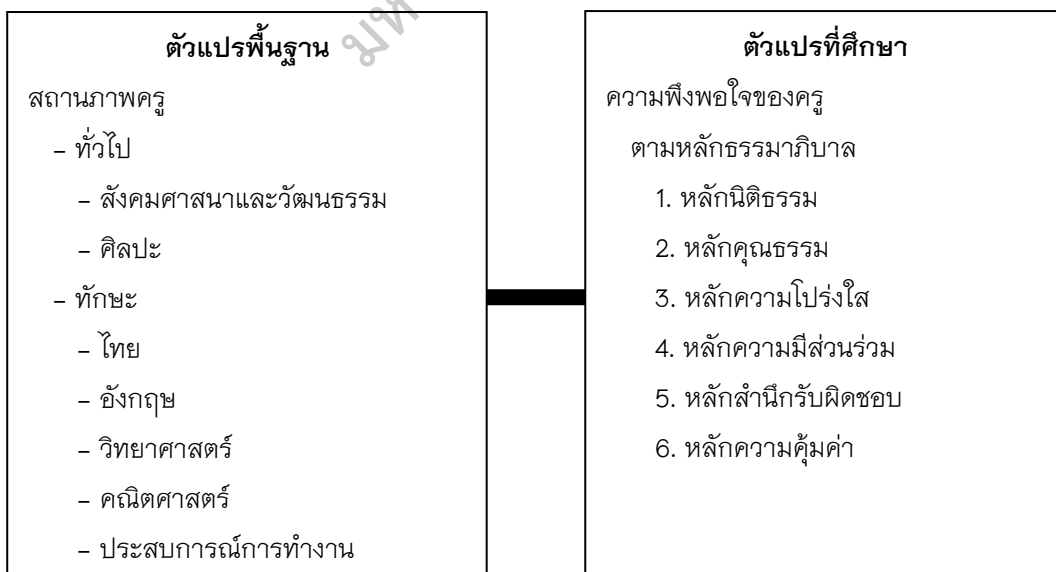
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ระบุว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ในการสั่ง

การเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตร การเงิน การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปโดยมี คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร สถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตาม ความต้องการของผู้เรียนของผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด เป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือการบริหารโดยยึดโรงเรียน (สถานศึกษา) เป็นศูนย์กลางในการบริหาร ฉะนั้นเขตพื้นที่การศึกษาต้องไม่ไปก้าวล่วงใน ความอิสระของสถานศึกษา แต่ควรมีบทบาทในฐานะผู้อำนวย ความความสะดวก (facilitator) เป็นที่เลี้ยงในทางการบริหาร การจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา และต้องมุ่งพัฒนา คุณภาพการศึกษา ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ (รุ่ง แก้วแดง, 2546, หน้า 57-58)

ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาเป็นผลมา จากความรู้ ความสามารถของผู้บริหารและบุคลากร ทางการศึกษาในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเยาวชน ในการ บริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและบุคลากร จะต้องมีความเพียบพร้อมและประกอบด้วยคุณสมบัติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในของผู้บริหารโรงเรียน ในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดของ วาสนา มะณีเรือง (2552, หน้า 8) และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2555, หน้า 37-44)

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

หลายประการ คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ บริหาร มีทักษะในการทำงาน มีคุณธรรมจริยธรรมมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ คือ สมรรถภาพ ประสิทธิภาพในตัวบุคลากรในการทำงาน คุณสมบัติของผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรมนั้น จะ ส่งผลให้การทำงานร่วมกันกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ได้อย่าง มีความสุขเป็นที่ยอมรับนับถือ ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและ กำลังใจ มีความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน ทำให้การทำงาน นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม พื้นฐานที่ผู้บริหารควรตระหนักและคำนึงถึง ได้แก่ มี เมตตา กรุณา เสียสละ ไม่เอาเปรียบ มีพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์ ต่อเยาวชนและสังคมไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อทราบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการ ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2557

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 118 คน ได้โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปที่สำนักงานเขตเพื่อขออนุญาตแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. One Way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนวิชาทักษะ และประสบการณ์การทำงาน 4-15 ปีขึ้นไป

2. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก พบว่า ทุกหลักความพึงพอใจในระดับมาก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

3. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักนิติธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักคุณธรรม ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

5. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีระบบคัดเลือกบุคลากรใหม่ๆ ที่เข้ามาปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถสูง

6. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปรับปรุงการทำงานเมื่อได้รับข้อเสนอแนะ

7. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักสำนึกรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการวางแผนสำรองในกรณีเกิดปัญหาความขัดแย้ง

8. ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร หลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารกำหนดเวลาการทำงานของบุคลากรส่วนใหญ่ทำงานเต็มเวลาครูที่สอนวิชาทักษะและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียน

เครือข่ายที่ 46(8) สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
ในภาพรวมทุกหลักไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน มีประเด็นสำคัญ
จะนำมาอภิปราย ดังนี้

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณารายด้านทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
โดยด้านการครองตนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่ได้นั้นควรจะมีจริยธรรม มีมาตรฐาน
การกระทำและพฤติกรรมอันเป็นเครื่องบ่งบอกให้เห็นถึง
การเป็นผู้ทรงเกียรติ เป็นผู้นำ โดยเริ่มต้นจากการเป็นผู้มี
สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม
เป็นผู้มีสติและมีปัญญา มีความอดทน มีวิสัยทัศน์
กว้างไกล เป็นผู้ที่รู้จักพูดจาอย่างมีเหตุผลและมีหลักการ
ดังนั้นผู้ที่จะเป็นผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักคุณธรรมเป็น
อันดับแรก และเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อครูในการคิดและ
ปฏิบัติงานร่วมกัน รองลงมาหลักการมีส่วนร่วม หลัก
ความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักสำนึกรับผิดชอบ หลัก
ความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา เครือหงษ์
(2554) ศึกษาระดับความพึงพอใจและเปรียบเทียบความ
พึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการ
บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลัก
ธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม
หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ
และหลักของความคุ้มค่าจำแนกรายวิชาเปรียบเทียบ
ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ด้านความคุ้มค่าและ
การมีส่วนร่วมแตกต่างกันกับด้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมมีความสำคัญ
ในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน เพราะ
การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของประชาชนผู้มีส่วนได้
เสีย ได้เข้ากิจกรรมนำแนวคิดมาร่วมพัฒนา ตัดสินใจ และ
ร่วมประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮน และอัฟฮอฟ

(1981, p. 6) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยให้
ชุมชนมีบทบาทในมิติต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
ว่าจะทำอะไร การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ การมีส่วนร่วม
ดำเนินงานให้เกิดประโยชน์และร่วมประเมินโครงการซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์ รักธรรม (2554) ได้ทำ
การวิจัยเรื่องทัศนคติของข้าราชการครูตามหลักธรรมาภิ
บาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอวังทรายพูล
สำนักงานประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ข้าราชการครู
เพศชายกับครูเพศหญิง ทัศนคติเกี่ยวกับหลักการบริหาร
ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อหลักการใช้
ธรรมาภิบาล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโดยรวมไม่
แตกต่างกัน พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมและ
ด้านความคุ้มค่าแตกต่างกันกับด้านอื่นโดยอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ด
ดาพล (2001) แห่งมหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิว ที่เน้นการ
บริหารสมัยใหม่ ให้ความสำคัญผู้ใต้บังคับบัญชาให้มี
ภาวะผู้นำคุณธรรมที่ให้อำนาจ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้
ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการบริหาร การเห็นคุณค่า
การให้อำนาจ การฟังความคิดเห็น การช่วยเหลือ และ
พัฒนาตนเอง

การบริหารสถานศึกษา มีหลักการบริหารตาม
หลักธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้าน ควรให้หลักธรร
มาภิบาลในการบริหารทุกด้าน การให้คุณให้โทษตามหลัก
นิติธรรมต้องคำนึงถึงหลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และ
หลักการมีส่วนร่วม คำนึงถึงส่วนร่วมและเคารพธรรมต่อ
ทุกคนในหน่วยงาน ควรพัฒนาบุคลากรเนื่องจากการพัฒนา
องค์ความรู้ ควรพัฒนาคู่กับหลักคุณธรรม จริยธรรม
ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการ
ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สามารถนำ
ผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารควรมีการให้รางวัลแก่ผู้ร่วมงานทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงานเพราะการให้รางวัลถือเป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาให้ได้รับการเลื่อนขั้น การพิจารณาความดี ความชอบอย่างเป็นธรรม และมีกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบให้มากขึ้นเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ผู้บริหารควรครองตนให้เหมาะสม เป็นผู้มีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดี อัจฉริยะดี มีศีลธรรม ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ถูกต้องและยุติธรรม และควรฝึกฝน เรียนรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ ไม่ล่าสมัย และควรพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศ นวัตกรรมทางการศึกษาต่างๆ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความคล่องตัว ทันเวลา สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพผู้บริหารควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้นโดยการให้โอกาสให้การสนับสนุน การอบรม สัมมนาที่มีประโยชน์และพัฒนาความเป็นผู้บริหารและครูมืออาชีพโดยอาศัยหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้คิดและปฏิบัติงานโดยการให้แก้ปัญหาพร้อมกัน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม การกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับความรู้

ความสามารถและความสนใจของครูผู้บริหารควรมีการให้รางวัลแก่ผู้ร่วมงานทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงานเพราะการให้รางวัลถือเป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาให้ได้รับการเลื่อนขั้น การพิจารณาความดี ความชอบอย่างเป็นธรรม และมีกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบให้มากขึ้นเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 อาจศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างครู และผู้ปกครอง

2.3 ควรทำการวิจัยแนวเดิม แต่เปลี่ยนรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากแบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์ หรือแบบสังเกต หรือใช้หลายรูปแบบร่วมกัน

2.4 ควรมีการวิจัยจากตัวแปรภูมิหลังของหลักการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ตัวแปรหลายตัวเป็นรายได้สถานะครอบครัว ชั่วญ ก่าลังใจให้ครอบครัว

2.5 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในแบบสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม

เอกสารอ้างอิง

- ภาวิตา ธาธาตรีสุทธิ. (2555). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- รจนา เครือหงษ์. (2554). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายที่ 25 สำนักงานเขตบึงกุ่ม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วาสนา มะณีเรือง. (2552). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณ รักธรรม. (2522). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดุลย์ รักธรรม. (2554). *พฤติกรรมผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation Rural Development Committee Center for International Studies Cornell University*.
- Richard Draff R.M. (2001). *Modern Organization of Higher Education Effectiveness*. Houston: Vantheview University.